

КОМЕНТАРИ

по изпълнението на изискванията на Директива 91/271/ЕС за пречистването на градските отпадъчни води във връзка с изпълнението на проект

„ПОВИШАВАНЕ КАПАЦИТЕТА ЗА МОБИЛИЗИРАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ ЗА УСТОЙЧИВИ УСЛУГИ ПО ВОДОСНАБДЯВАНЕ И САНИТАРИЯ“

, изпълняван от фондация „Земя завинаги“ и финансиран от Българо-швейцарската програма за развитие, Фонд за реформи, свързани с участието на гражданското общество

Изпълнител на проекта:

Фондация „Земя завинаги“

Финансираща институция:

Българо-швейцарската програма за сътрудничество, Тематичен фонд „Участие на гражданското общество“

SWISS-BULGARIAN COOPERATION PROGRAMME
ШВЕЙЦАРСКО-БЪЛГАРСКА ПРОГРАМА ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Earth Forever

ПОВИШАВАНЕ КАПАЦИТЕТА ЗА МОБИЛИЗИРАНЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ ЗА УСТОЙЧИВИ УСЛУГИ ПО ВОДОСНАБДЯВАНЕ И САНИТАРИЯ

Изпълнението на проект „Повишаване капацитета за мобилизиране на гражданското общество в селските райони за устойчиви услуги по водоснабдяване и санитария“ на фондация „Земя завинаги“, финансиран от Българо-швейцарската програма за развитие, Фонд за реформи, свързани с участието на гражданското общество съвпада с окончателното изтичане на дерогационните срокове по изпълнението на Директива 91/271/ЕС за пречистването на градските отпадъчни води.

Системно в стратегическите документи по изпълнение на Директивата, вземащите решение на високо стратегическо ниво приемат единствено една от технологиите за събиране, пренасяне и третиране на отпадъчните води, а именно централизирана конвенционална канализация завършваща с конвенционална ПСОВ. И въпреки, че в Стратегията бегло се прокрадва намек за опита на други страни в прилагане на други в т.ч. и децентрализирани санитарни системи, регионалните генерални планове предвиждат навсякъде изграждане на централизирана конвенционална канализация и конвенционална ПСОВ. Много неубедително в генералните планове се споменава възможността за изграждане на модулни пречиствателни станции, но с модули които отново препокриват технологията на конвенционалните ПСОВ. В този смисъл, поставената рамка е силно ограничаваща и обречаща сектора да предоставя услуги на изключително висока цена, със сигурност социално непоносима за огромната част от населението. Това ще доведе до още по-висока несъбиремост и не само в кварталите населени с ромско малцинство. Особено високи ще бъдат оперативните разходи в населените места под 10000 и особено под 2000 е.ж., за които неотменно се планират същите конвенционални съоръжения. За селищата под 10000 е.ж. масово се предвижда изпомпване на сурови отпадъчни води и транспортирането им на десетки километри до най-близката конвенционална ПСОВ, изградена, или по-често планирана да бъде изградена, в близост до по-голяма агломерация. Този подход се прилага дори за агломерации под 700 е.ж., в които има вече изградена частична канализация.

По същия начин е преведена и Директивата за отпадъчните води, като навсякъде „collecting system“ е преведено като „канализация“.

Всичко това оставя в дълбоко заблудение вземащите решение на всички нива, че европейските стандарти за отвеждане и пречистване на отпадъчните води биха могли да бъдат постигнати само при прилагане на конвенционална централизирана канализация и конвенционална пречиствателна станция.

Този подход, разбира се, върви с широко лобиране за предоставяне на все повече средства за прилагане на Директивата: като се тръгне от 2,5 млрд. евро предварителни разчети, заложили в кохезионните споразумения и се стигне до 52 млрд., към която се придръжаха доскоро представители на правителството.

С приемането на Стратегията се взе решение да се работи по варианта, при който се предвижда за периода 2014-2038 да се инвестират 15678646326 лв. за водоснабдяване и 26338161497 лв. за отвеждане и пречистване на отпадъчни води или около 42 млрд. лв. за сектора като цяло. За непосредствения програмен период 2014-2020 г. предвидените инвестиции са съответно 4224007705 лв. за водоснабдяване и 11429597460 за отвеждане и пречистване на отпадъчни води. Очакванията на българското правителство са, че поне 30% и дори 40% от тази сума ще бъде предоставена по европейските програми. За сравнение за периода (2007-2013г.) за целия ЕС се инвестираха 14 млрд. евро за отвеждане и пречистване на отпадъчни води на около 550млн.е.ж. живеещи в около 23000 агломерации с повече от 2000 е.ж.

Регионалният генерален план за водоснабдяване и канализация на обособената територия на „Вик“ ЕООД, Стара Загора е водещ стратегически документ, който ще определи рамката за развитие на сектора в следващите 25 години. Той ще бъде последван от разработване на прединвестиционни проучвания, форми за кандидатстване, технически проекти и строителство на съответните обекти.

Регионалният генерален план идентифицира нуждите и определя приоритетните инвестиции за рехабилитация на водоснабдителните мрежи и изграждането на нови канализационни мрежи и пречиствателни станции за отпадъчни води. С това България ще постигне изпълнение на поетите ангажименти за прилагане на директивите на ЕС в областта на питейните и отпадъчните води и околната среда. Планираните нови мерки, политики и инвестиции трябва да доведат до подобряване на надеждността и качеството на водоснабдяването в населените места; да подпомогнат общините за подобряване и развитие на техния капацитет.

Договорът за присъединяване на България и Румъния към Европейския съюз от 21.06.2005 г. постановява условията и договореностите по приемането на страната и привеждане на националното законодателство в съответствие с европейското законодателство и кореспондиращите европейски регламенти.

Най-трудна за прилагане в сектор води очаквано се оказва Директива 91/271/ЕИО, т.н. Директива за градските отпадъчни води. Тя се отнася за събиране, отвеждане и пречистване на водите агломерации с повече от 2000 е.ж. (еквивалент жители). По смисъла на Директивата, „агломерация“ се дефинира като зона, в която съсредоточаването на населението и/или стопанските дейности е достатъчно, за да е възможно да се събират градските отпадъчни води, да се отвеждат към пречиствателна станция или пункт за окончателно изливане, а „еквивалент жител“ (е.ж.) като са биоразградими органични вещества, за които биохимичната потребност от кислород за пет дни (БПК5) е 60 грама дневно. Чл. 7 от Директивата засяга и агломерации с по-малко от 2000 е.ж., ако в тях вече е изградена частична или цялостна централизирана система за събиране и отвеждане на отпадъчните води. За такива, дори по-малки от 2000 е.ж. агломерации също се изисква пречистване на отпадъчните води от централизираните системи за събиране и отвеждане на отпадъчните води ако заустванията са в сладки води и в устия (естуари). Същото е изискването за агломерации под 10 000 е.ж. при заустване в крайбрежни води.

България договори следните срокове за дерогация по Директивата:

- 31.12.2010 г. за агломерациите с над 10 000 е.ж.;
- 31.12.2014 г. за агломерациите между 2 000 и 10 000 е.ж.

За агломерациите с по-малко от 2 000 е.ж. няма договорен преходен период.

Румъния, която подписа Договора за членство заедно с България, договори значително по-дълги срокове (до 2018 г.). Въпреки че правителството на Румъния не губи нито ден в усилията си за прилагане на Директивата, реалистичните очаквания са, че забавянето ще бъде от порядъка на 30-35 години.

Мерките по Директивата се прилагат много колебливо от българското правителство. Направени са неправомерно високи инвестиции в редица преоразмерени и неефективни пречиствателни съоръжения. Гледа се с пренебрежение на прилагането на иновативни и ефективни системи като децентрализираните системи, изкуствени влажни зони, лагуни, филтри и други за пречистване на отпадъчните води. Не се гледа сериозно на мерки и технологии за намаляване водопотреблението на питейно-битови води, на използването отново на пречистени отпадъчни води. Не се прилага опитът на другите държави-членки на ЕС, които преодоляват успешно подобни на нашите предизвикателства.

За периода от 2005 г. до сега напредъкът по изпълнението на Директивата за градските отпадъчни води е незадоволителен. За сега всички участващи в процеса са убедени, че ще има значително забавяне, но няма надеждна оценка какво би било това забавяне. Непрекъснато се увеличава сумата на изчислените необходими инвестиции; има значително изоставане в мерките по доизграждане и поддръжка на системите. Събираните от потребителите суми за опериране и поддръжка на централизираните системи за събиране, отвеждане и пречистване на отпадъчните води са крайно недостатъчни за покриване на разходите. Изцяло се пренебрегват амортизационните отчисления. Масова практика е всеки нов проект да довежда до все по-високи оперативни разходи за пречистване на 1 куб.м отпадъчни води – много често става въпрос за увеличение в пъти.